

בס"ד. ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר הוי"ו, ואיתא בילקוט עה"פ², אמרו ישראל, רבש"ע, אימתי אתה מחזיר לנו את הכבוד שהיינו עולים בשלשת פעמי רגלים ורואים את השכינה, א"ל הקב"ה, בני, בעוה"ז הייתם עולים בשנה שלש פעמים, כשיגיע הקץ אתם עתידים להיות עולים שם בכל חדש וחדש, שנאמר והי' מדי חודש בחדשו וגו'. ולעיל מיני³, היאך באים בראש חודש ובשבת מסוף העולם, אלא העבים באים וטוענים אותם ומביאים אותם לירושלים כו', והוא שהנביא מקלסן מי' אלה כעב תעופינה. וצריך להבינ⁵, מהו הטעם שלעתיד לבוא תהי' העלי' לרגל בכל שבת ור"ח, ואילו לפני⁷, בזמן שביהמ"ק הי' קיים, הן בית ראשון והן בית שני, היתה העלי' לרגל רק בשלשת פעמי רגלים, ביו"ט ולא בשבת, ובפרט ע"פ הידוע ששבת הוא למעלה מיו"ט, כי שבת הוא בחי' מוחין דאבא, ויו"ט הוא בחי' מוחין דאמא⁶, והרי החילוק שבין מוחין דאבא למוחין דאמא הוא לא רק חילוק שבסדר השתלשלות, אלא חילוק שבאין ערוך לגמרי, כמובן מהידוע שהחילוק בין מוחין דאבא למוחין דאמא בענין העולמות הוא ע"ד החילוק שבין עולם האצילות לעולם הבריאה, שזהו חילוק שבאין ערוך, כמובן מזה שיש ביניהם צמצום, פרסא ומסך⁷, וכמבואר גם בהמשך וככה לאדמו"ר מהר"ש⁸, שהשנה היא שנת המאה להתחלת נשיאותו. וכיון ששבת הוא למעלה מיו"ט, אינו מובן, למה היתה העלי' לרגל ביו"ט, ולא בשבת.

ב) ולהבין זה יש להקדים תחילה ביאור ענין השבת, שהוא היפך מששת ימי החול. דהנה כתיב⁹ ששת ימים תעבוד, ואיתא

(1) ישע"י סו, כג — סיום וחותם הפטרת (סה"מ תרע"ח ס"ע קעב ואילך).
 (2) רמז תקיד. שבת ר"ח.
 (3) שם רמז תקג. לקו"ת צו יא, ד ואילך.
 (4) ישע"י ס, ח. (7) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג יד. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א ובכ"מ.
 (5) בהבא לקמן — ראה ד"ה והי' מדי חודש בחדשו תר"ל (סה"מ תר"ל ע' רנו ואילך). ד"ה שלש פעמים בשנה תרע"ח (8) פרק ה.
 (9) יתרו כ, ט. ואתחנן ה, יג.

במכילתא¹⁰ זו מצות עשה, וקאי לא רק על העבודה דרמ"ח מ"ע כו', כפי שדרשו רז"ל¹¹ על הפסוק¹² לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה מל"ת, אלא גם על העבודה כפשוטה בל"ט מלאכות דעובדין דחול, והיינו, שיש נתינת כח ורשות על עשיית מלאכה בששת ימי החול. והטעם שצריך על זה רשות ונתינת כח, כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא¹³, היינו, שהקב"ה נמצא בכל מקום כו', ואם גבי מלך בשר ודם מצינו שמאן דמחוי במחוג קמי מלכא כו'¹⁴, הרי עאכור"כ שכן הוא במלך מלכי המלכים הקב"ה, ומצד זה הרי לא שייך שתהי' ההתעסקות בעובדין דחול. ולכן יש צורך בנתינת כח ורשות שאעפ"כ תהי' ההתעסקות במלאכה.

והענין בזה, דהנה כתיב¹⁵ בראשית ברא אלקים, שם אלקים דוקא, והיינו, דעם היות שהתהוות הנבראים היא משם הוי', הוי' מלשון מהוה¹⁶, ובלשון הרמב"ם¹⁷ שכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו, ומסיים¹⁸, הוא שהנביא אומר¹⁹ והוי' אלקים אמת, מ"מ, בכדי שתהי' ההתהוות בפועל ובגילוי, הרי זה ע"י ההתלבשות בשם אלקים דוקא, שזהו מ"ש ברא אלקים, ול"כ פעמים אלקים נזכר במעשה בראשית²⁰, ולא נזכר שם הוי', ורק לאחר בריאת האדם ועבודתו נאמר²¹ ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים. והנה, ענינו של שם אלקים להעלים ולהסתיר על שם הוי', כמ"ש²² כי שמש ומגן הוי' אלקים, שהוא כמו מגן ונתקן לשמש הוי', שע"ז יהיו הנבראים בבחי' יש ודבר נפרד כו'. וזהו גם ששם אלקים הוא בלשון רבים²³, דהיינו ריבוי כחות האלקות המשפיעים ומהוים נמצאים רבים, ואפילו השופטים והדיינים נקראים בשם אלקים²⁴, ועד שאלקים

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 17 ריש הלי' יסודי התורה. | 10 הובאה בדרשות ר' יהושע אבן שועב |
| 18 שם ה"ד. | פרשת וישב, ובספר מנחה בלולה. וראה |
| 19 ירמי' יר"ד, יר"ד. | לקו"ש ח"ז ע' 245 הערה 20. |
| 20 זהר חדש צד, ד. צו, ב. ונמנו | 11 ראה תיב"ע בראשית ב, טו. זהר ח"א |
| בפרטיות שם קיב, ג. | כו, א. ח"ב קסא, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). |
| 21 בראשית ב, ד. | תנ"ה (פת, ב). |
| 22 תהלים פד, יב. | 12 בראשית שם. |
| 23 יהושע כד, יט. פרש"י וישלח לה, ז. | 13 ירמי' כג, כד. |
| תו"א וארא נו, ב. סהמ"צ להצ"צ ה, ב. | 14 חגיגה ה, ב. |
| ובכ"מ. | 15 בראשית א, א. |
| 24 ראה משפטים כא, ו. כב, ח. שם, כו. | 16 פדרס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. |
| ועוד. | תניא שעהיוה"א רפ"ד. |

בגימטריא הטבע²⁵, והרי טבע הוא מלשון טבעו בארץ שערי²⁶, שהחיות האלקי שבעולם הוא באופן של טביעה, בהעלם והסתרת²⁷. ועד כדי כך, שמצד ההעלם וההסתר דשם אלקים יכולה להיות השתלשלות וירידה למטה מטה ביותר עד שנעשה אלהים אחרים, ובלשון חז"ל²⁸ שיודע את רבונו ומכוין למרוד בו, וכמבואר בתניא²⁹ שמקליפת נוגה נמשכת יניקה וחיות לשלש קליפות הטמאות. ועז"נ ששת ימים תעבוד, היינו, שבששת ימי החול צריכה להיות העבודה לתקן את ההעלם וההסתר דשם אלקים, וענין זה נעשה ע"י העבודה (לא רק בעניני התומ"צ, אלא גם) בעניני הרשות, בל"ט מלאכות, דתנא סידורא דפת נקט³⁰, ועד"ז במשא ובמתן כו', והיינו³¹, שכאשר משאו ומתנו באמונה³², ועבודתו בסידורא דפת היא באופן שמאמין בחי העולמים וזורע³³, הנה עי"ז מגלה את השמש הוי' מהמגן דשם אלקים. וכידוע גם תורת הבעש"ט³⁴ בפירוש בראשית ברא אלקים, שהתחלת העבודה היא לגלות את הכוונה הפנימית והעצמית (שזהו האמת) דשם אלקים. ועי"ז פועלים שתושלם כוונת הבריאה, שנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³⁵, דירה דייקא, שבה נמצא העצם של הדר בהדירה³⁶.

אמנם כל זה הוא בששת ימי החול, שאז צריכים לברר את ההעלם וההסתר דשם אלקים ע"י ההתעסקות במלאכה. משא"כ בשבת כבר נגמרה ההתהוות שמשם אלקים, כמ"ש³⁷ ויכולו השמים והארץ גו', ועז"נ³⁸ ויכל אלקים, פי' שכלתה בחי' ומדרגת מדת הצמצום וההסתר דשם אלקים ונמשך התגלות שם הוי'³⁹, וכנ"ל שזהו מש"נ ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים. וכיון שלא צריך לברר את ההעלם וההסתר דשם אלקים, לכן

34) ראה סה"מ תש"ה ע' 74 ואילך. ספר השיחות תש"ה ע' 64. ד"ה בראשית ברא בתחלתו (לעיל ע' 158).
35) ראה נתחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
36) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצז. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג.
37) בראשית ב, א.
38) שם, ב.
39) לקר"ת בלק עב, א.

25) פרדס שער יב (שער התיבות) פ"ב.
ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). תניא שעהייהו"א רפ"ו. לקר"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך.
26) איכה ב, ט.
27) סה"מ תרע"ח ע' פט. ובכ"מ.
28) תו"כ בחוקותי כו, יד (הובא ברש"י בחוקותי שם. נח יו"ד, ט. לך יג, יג).
29) פל"ז (מה, א).
30) שבת עד, ב.
31) ראה גם סה"מ תר"ל ע' רמג.
32) ראה שבת לא, א.
33) ירושלמי הובא בתוד"ה אמות — שבת שם.

אין צורך בענין המלאכה, ואדרבה, יש איסור בעשיית המלאכה, משום דמאן דמחוי במחוג קמי מלאכה כו', ועשיית מלאכה בשבת נקראת בשם חילול, שמכניס את הלעו"ז לתוך החלל והמקום של הקדושה כו'⁴⁰.

ג) ובפרטיות יותר הנה ענין יום השבת הוא עליית המלכות⁴¹. וענין ספירת המלכות הוא בדוגמת כח המעשה למטה שהוא כח היותר אחרון שבאדם, והוא כח חיצוני לגמרי, ועד שכח המעשה מצינו גם בבהמה⁴², ודוגמתו למעלה הו"ע ספירת המלכות, שהיא כח המעשה דלמעלה, שע"ז נתהוו כל הנבראים שבעולם, כמ"ש⁴³ ויעש אלקים גו'. ועוד זאת, שספירת המלכות נקראת גם בשם דיבור, והרי ענין התהוות הנבראים הוא גם ע"י הדיבור, כמ"ש⁴⁴ ויאמר אלקים גו', והיינו לפי שדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה⁴⁵. ובפרטיות יותר, הנה בדיבור יש ב' בחי', כמדובר במאמרים שלפנ"ז⁴⁶ (מיוסד על מאמרי אדמו"ר מהר"ש⁴⁷), שיש בחי' פנימיות הדיבור, והו"ע אותיות הדיבור שהם כלי להשכל המתלבש בהם, ויש בחי' חיצונית הדיבור, והו"ע הבל הלב שממנו באים האותיות⁴⁸. ובחי' חיצונית הדיבור היא בקירוב אל ענין המעשה. וזהו ענין איסור עשיית מלאכה בשבת, כיון ששבת הוא למעלה מענין העשי', לפי שאז היא עליית המלכות, כנ"ל. אמנם, עפ"ז הי' צריך להיות גם הדיבור אסור בשבת מן התורה, והרי האיסור מן התורה הוא רק על מלאכה, ואילו הדיבור אינו אסור אלא מדרבנן⁴⁹. אך הענין הוא, שרק אצל הקב"ה חשיב הדיבור כמעשה, משא"כ אצל האדם למטה שמדיבורו לא יתהווה מאומה, וא"כ, מה שנוגע למטה הוא רק השביתה מענין המעשה, כיון שמעשה האדם הוא בדוגמת המעשה למעלה, ולכן מה שאסור מן התורה הרי זה רק עשי' בפועל ממש. ומ"מ נאסר גם הדיבור, להיותו דוגמא עכ"פ לדיבור של מעלה, שהרי שניהם הם בחי' דיבור, אלא שהאיסור הוא רק מדרבנן.

ד) והנה גם ר"ח אינו נקרא יום המעשה⁵⁰, מפני שגם בר"ח מאיר גילוי שם הוי', ומ"מ הוא מותר במלאכה. והענין בזה, שאף שבר"ח מאיר גילוי שם הוי', הרי זה באופן שהדיבור מקבל הארה מבחי'

46 ד"ה אתה הראת שבהערה 42.

47 סה"מ תרכ"ו ע' רפ.

48 ראה גם תניא אגה"ק ס"ה (קז, ב).

49 ראה שבת קיג, ב.

50 ראה רד"ק שמואל-א כ, יט. יחזקאל

מו, א. לקו"ת ברכה צו, ד.

40 ראה שער הכוונות ענין תחום שבת.

41 לקו"ת בהר מד, א. ובכ"מ.

42 ראה גם ד"ה אתה הראת דיום

שמח"ת פ"ג (לעיל ע' 146).

43 בראשית א, ז. טז. כה.

44 שם, ג. ועוד.

45 ראה ב"ר פמ"ד, כב.

שם הוי', אבל עיקר הגילוי למטה הוא בחי' הדיבור (ולא כמו בשבת שהו"ע עליית הדיבור, בחי' המלכות, ואז ההנהגה למטה אינה מבחי' הדיבור, אלא מבחי' המחשבה). והחילוק שבין ר"ח לימי החול⁵¹, שבימי החול מקבל הדיבור מבחי' המדות, משא"כ בר"ח מקבל הדיבור מבחי' המוחין⁵². דהנה, בענין הדיבור מצינו שלפעמים מקבל הדיבור מהמדות, וכמו המדבר דברי אהבה, ולפעמים מקבל הדיבור מהמוחין, וכמו כאשר מדבר דברי שכל ודברי תורה. וכן הוא גם בענין המעשה, שלפעמים מקבל כח המעשה מהמדות, ולפעמים מקבל כח המעשה מהמוחין עצמם. וזהו ענינו של ר"ח, שספירת המלכות, שהיא בחי' הדיבור והמעשה שלמעלה (כנ"ל), מקבלת מהמוחין שלא ע"י ז"א. ולכן אינו נקרא יום המעשה, כיון שאז מקבל הדיבור מבחי' נעלית יותר. ומ"מ, כיון שגם בר"ח העיקר הוא בחי' הדיבור, לכן מותר ר"ח במלאכה (ולא כמו בשבת, שהדיבור הוא בבחי' עלי', ולכן אסור במלאכה).

ה) **ומעתה** יש לבאר הטעם שבזמן הבית לא הי' ענין העלי' לרגל בשבת ור"ח, אלא ביו"ט דוקא. והענין בזה, דהנה, ענין העלי' לרגל הוא לעלות וליראות ולהשתחוות כו'⁵³, ואמרו רז"ל⁵⁴ כשם שבא ליראות כך בא לראות, וכשם שהראי' מלמעלה למטה (ליראות) היא ראי' פנימית ואמיתית, כך גם הראי' מלמטה למעלה (לראות) צריכה להיות ראי' פנימית ואמיתית, וכדי שהראי' למטה תהי' פנימית ואמיתית, הרי זה כאשר ישנו ענין הגילוי דוקא. וזהו ענינם של הימים טובים, שנקראים מועדים לשמחה⁵⁵, והרי שמחה גורמת ענין הגילוי, ומצד ענין הגילוי שביו"ט הי' יכול להיות הענין דעלי' לרגל, לעלות וליראות ולהשתחוות כו', ראי' פנימית ואמיתית, ועי"ז נעשה גם ענין ההשתחוואה לא רק בחיצוניות, אלא גם בפנימיות כו'⁵⁶. אבל בשבת ור"ח, אף שישנו גילוי בחי' שם הוי' (כנ"ל), מ"מ, אין זה בבחי' גילוי ממש למטה, והיינו, דאף שבשבת ישנו ענין עליית המלכות, ועד שמצד העלי' דשבת לא שייך אז ענין הפסולת כו', כמארוז"ל⁵⁷ פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם, מ"מ, אין זה נרגש בגילוי למטה, וכן בר"ח, אף שנמשך במלכות מבחי' המוחין, מ"מ, אין זה נרגש בגילוי למטה,

55) נוסח התפלה וקידוש ליו"ט.

56) ראה לקו"ת שם צח, ב.

57) זח"ב פח, ב. וראה תו"א חיי שרה טו,

ד. ובכ"מ.

51) ראה לקו"ת שם צו, סע"ב ואילך.

52) ראה סידור (עם דא"ח) שער הר"ח

(ריג, ג).

53) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

54) חגיגה ב, א.

אלא ההמשכה היא בהעלם, ולכן לא הי' אז ענין העלי' לרגל, לעלות וליראות ולהשתחוות כו', שקשור עם ענין הגילוי דוקא.

ו) אמנם כל זה הוא כפי שהי' בזמן הזה, משא"כ לעתיד לבוא יהי' ענין העלי' לרגל בכל שבת ור"ח, כמ"ש והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני. והענין בזה, דהנה, לעת"ל יהי' ענין השבת בבחי' שבת בשבתו, והיינו, שהשבת דעכשיו יהי' נחשב כמו חול לגבי השבת דלעת"ל, וכמו"כ ר"ח שיהי' לעת"ל בבחי' חודש בחדשו. ויובן ע"פ המבואר בפע"ח⁵⁸ שכל הגילויים עכשיו הם מבחי' חיצוניות עתיק, אבל בחי' פנימית עתיק יתגלה רק לעת"ל. ולהעיר, שכיון שכל הענינים שבעולם ישנם בתורה, וכמאמר⁵⁹ אסתכל באורייתא וברא עלמא, הנה גם ענין התגלות פנימיות עתיק לעת"ל ישנו בתורה, והו"ע גילוי פנימיות התורה, כמ"ש⁶⁰ ישקני מנשיקות פיהו, שאז תתגלה בחי' התורה כפי שהיא שעשועים גו' לפניו⁶¹, ונעלמה מעיני כל חי⁶², שזוהי מדריגת התורה כפי שהיא בבחי' פנימיות עתיק⁶³. וזהו גם מה שהשבת דעכשיו נחשב כמו חול לגבי השבת דלעת"ל, כיון שבחי' אריך לגבי בחי' עתיק (ועד"ז חיצוניות עתיק לגבי פנימיות עתיק) היא כמו חול לגבי שבת. וכיון שלעת"ל יהי' גילוי בחי' פנימיות עתיק, אזי יהי' שלימות הגילוי דשבת ור"ח גם למטה, ולכן יהי' אז ענין העלי' לרגל בכל שבת ור"ח.

וע"פ הידוע בענין טועמי' חיים זכו⁶⁴, שגם עכשיו צריך להיות מעין ודוגמא להגילויים דלעת"ל, הרי מובן, שמעין גילוי זה יש גם בשבת ור"ח שבזמן הגלות, ובפרט בשבת ר"ח, שאז ישנם ב' הענינים, עליית המלכות מצד שבת, והמשכת המוחין במלכות מצד ר"ח. וע"י העבודה בענין זה עכשיו, מקרבים את הגאולה העתידה, שאז יקויים היעוד והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר הוי'.



58) שער הק"ש פט"ו.
 59) זח"ב קסא, א ואילך.
 60) שה"ש א, ב ובפרש"י. וראה לקו"ת צו יז, א.
 61) משלי ח, ל.
 62) איוב כח, כא.
 63) ראה סהמ"צ להצ"צ מא, א.
 64) ראה פע"ח שער השבת רפ"ג. מג"א אר"ח סר"ג סוסק"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ח. וראה לקו"ש חט"ו ע' 282. ובכ"מ.